

27.11.2011

דו"ח מסכם – תהליך שיתוף הציבור – עיצוב חופי העיר

במסמך זה החלקים הבאים:

חלק א: סיכום תגובות הציבור ביחס לתוכנית לעיצוב החוף והטיילת. (עמ' 1)

חלק ב: סיכום תהליך שיתוף הציבור שנערך. בתהליך זה שלושה שלבים: (עמ' 4)

שלב ראשון: זיהוי הציבור לשיתוף, לקבוצותיו

שלב שני: הצגת תוכנית עיצוב החוף בפני קבוצות שונות, ודיאלוג עם הציבור אודותיה.

שלב שלישי: הצגת התוכנית המתוקנת לציבור, כפי שהוגשה לוועדה לשמירת הסביבה החופית.

חלק א: סיכום תגובות הציבור לתוכנית המוצעת לחופי העיר

להלן סיכום ההערות מהציבור על התוכנית ומרכיביה, והטמעתם בתוכנית.

☒ הערות כלל הציבור – מפגש ציבורי (דיונים וכרטיסיות):

א. הערות כלליות על התוכנית ועל התכנון:

המשתתפים הביעו מגוון דעות, החל מתמיכה גורפת בתוכנית ובעצם הרעיון לשדרג את הטיילת והחוף, ועד להתנגדות לשינוי ולפגיעה גדולה לדעתם בחול ובטבע בכלל.

נקודות מרכזיות שהופיעו בהערות הכלליות לתוכנית לטיילת ולחוף:

- בקשה לנוף פתוח, מיעוט בנייה, ודגש על טבע (חול, צמחייה).
- דרישה להחזרת החוף לציבור באמצעות פיקוח על זכייני כסאות ומסעדות שמשותלים על החוף.
- דרישה לשמירה על הניקיון ותחזוקה באופן שוטף בחוף ובטיילת.
- הגדלת הנגישות לאנשים עם מגבלות בטיילת, בגישה לחוף ועד לקו המים.
- דרישה לטיפול בבעיות בשטחים שצמודים לקו הכחול של התוכנית: הסכנה בחציית הכביש הסואן כדי להגיע לטיילת ולחוף, והעדר טיפול בו זמני בכביש השירות ממזרח.

ב. הטיילת:

הדעות לגבי הטיילת ושדרוגה לא היו חד משמעיות. לצד המעוניינים בשימור הטיילת כפי שהיא, על הריצוף, הצמחייה והעיצוב הנכחיים שלה עם תיקונים הכרחיים רבים אחרים הסכימו עם הצורך בשדרוג מסיבי יותר ועם הרעיון לשינוי עיצוב.

המצדדים בשינויים לשיפור המצב בטיילת ציינו את הנושאים הבאים:

a. הריצוף: התומכים בהחלפת הגרנוליט מעוניינים בחומר אחיד ונטול חריצים (המחמירים פגיעה מנפילה

בקרב ילדים וקשישים, ובהם נצברים שברי זכוכית ולכלוך), נח להליכה ואינו גורם להחלקה. הושמעו

רעיונות שונים לדוגמת הריצוף, החל משמירת הרעיון הכללי הקיים ועד לשיבוץ תמונות ודוגמאות נוספות.

דר' אהובה גורן-ווינדזור פסיכולוגית סביבתית ויועצת לשיתוף הציבור בתכנון

- b. ריהוט ישיבה: בקשה כי ריהוט הישיבה שיוקם יתמוך באינטראקציה באופן דומה לנוכחי שמאפשר שיחה אינטימית ובקבוצה, ייתן צל ומחסה מפגעי מזג האוויר, וייבנה מחומרים נוחים ועמידים יותר. הועלה חשש מפינוי מוחלט של הטיילת והשאריתה עירומה.
- c. הועלתה בקשה לשירותים ציבוריים.
- d. צמחייה ועצים: מקריאת התשובות ברורה החשיבות של צמחייה בטיילת, שמתאימה לאזור ולצמיחה בקרבת הים. בנוסף, ישנה בקשה לעצים מצלים בטיילת שיתרמו לאיכות הבילוי בה, לצד התלבטות הנוגעת להסתרת נוף הים ונוף יפו על ידיהם. ההצללה בכלל הוזכרה כחיונית בטיילת.
- e. רחוב הרברט סמואל: למרות שלא נכלל בתוכנית זו הועלה הסיכון הרב של חציית הרחוב ללא רמזורים, וכן ביקורת על כך שהרחוב מהווה חסימה בין העיר לים. הועלתה בקשה לסגור את כביש השירות, ולטפל במסעדות בעיקר מבחינת הפסולת.
- f. שביל האופניים: שביעות רצון מהקמת שביל נפרד מאיזור ההליכה. עם זאת, הועברו דרישות ספציפיות לעיצוב השביל.

ג. טריבונות הישיבה, הצללה והטיילת התחתונה :

האפשרות לשבת ולצפות בים התקבלה בדרך כלל באהדה אם כי הועלו גם הצעות לשינויים. לדוגמה, להקים את הטרבונות במקטעים (ולא ברציפות לכל אורך רצועת החוף) ולשלב בהן צמחייה. כן הוצע לבצע פיילוט ולבדוק תגובת הציבור.

הצללה היא חיונית והנטייה היא בעד מתקני הצללה קטנים ומינימום "רגליים" (רק מאחור, לא בצדן הקדמי) ועם זאת ניכרה התלבטות לגבי הסתרת הנוף על ידי מתקני ההצללה.

הטיילת התחתונה התקבלה כללית בביקורת, בנימוק שלא ברורה הנחיצות והמעשיות שלה, וזאת למול ה"מחיר" באובדן שטח מרצועת החוף האחורית, גם אם אינה בשימוש. לדעת רבים אפשר לוותר על טיילת זו.

ד. חוף הים :

a. החזרת החוף לצבור :

- i. השתלטות זכיינים על החוף באמצעות כסאות ושמשיות בתשלום ודרישה לפיקוח לשם החזרתו לציבור היה הנושא המרכזי שהועלה ביחס לחוף.
 - ii. התרחבות המסעדות והיעלמות האפשרות לקניית מזון ושתייה פשוטים.
 - iii. בקשה לניקיון, פיקוח, תחזוקה של החוף ומתקניו.
- b. הימנעות מבניה, חוף פתוח וטבע :
- i. חוף פתוח ככל האפשר, נוף פתוח.
 - ii. החוף הוא משאב שאין לבזבזו, רוצים צמחייה ושמירה על החוף ועל נוף פתוח.

ה. מתקנים לנוחות הציבור :

- i. שירותים: דרישה לשירותים, מקלחות ומלתחות במרווחים לא גדולים, נקיים ומטופחים, גם בתשלום.
- ii. מתקני ספורט: הסדרת אזורי משחק מטקות שמפריע למתרחצים ולנופשים, ובקשה למתקני ספורט עממי ומשחקי כדור וספורט מים.

iii. תחנות הצלה: יותר תחנות, יותר זמן נוכחות של מצילים.

☒ **ארגוני סביבה** (החברה להגנת הטבע בתל אביב יפו והסביבה, הפורום הירוק לאיכות חיים בתל אביב, אדם טבע ודין, תל אביב בשביל אופניים):

1. ככלל, שביעות רצון מהתוכנית ומכוונותיה להסדיר את החוף ולשפץ את הטיילת, וכן משביל האופניים (הועברו הנחיות להגברת נוחותו).
2. העלו השגות לגבי גזילת שטח חול בעקבות הקמת הטיילת התחתונה וכלל הבניה המתוכננת, העדר התחשבות בבעלי חיים וצומח טבעי בחוף, צורך בהגברת הנגישות למים, הצעה להגבלה פיזית של שטחי הישיבה של המסעדות בחוף.

במענה לארגונים הסביבתיים והחברתיים ניתנה התייחסות לנושאים שהעלו – נספח ... לדו"ח זה מציג את התשובה לסוגיות שהועלו.

סטטוס הטמעה בתוכנית של השינויים שהתבקשו על ידי הציבור*:

הנושאים המרכזיים שהועלו ע"י המשתתפים מהציבור ואשר הוטמעו בתכנית: מצללות, צמחייה בטריבונות, חומרי גמר, השארת צירי הרחובות הניצבים לים ללא הפרעה ויזואלית, הנגשת נכים, שירותים ציבוריים, שביל אופניים, מתקני ספורט.

נושאים שהועלו ע"י המשתתפים ולא הוטמעו בתכנית: שמירת הניקיון ותחזוקת החוף, פיקוח על זכייני הכיסאות, טיפול ברחוב הרברט סמואל. הוסבר לפונים שנושאים אלה אינם מעניינה של התכנית והם יטופלו ע"י מחלקת החופים והפיקוח העירוני. תכנון הרברט סמואל נמצא על שולחן העבודה ויובא לאישור בשנת 2012.

הטיילת התחתונה במישור החול: וועדת המשנה העירונית לתכנון ובניה התבקשה לקבל החלטה בנושא זה, מאחר והדעות היו חלוקות לגביו.

הוועדה החליטה לאשר את בניית הטיילת התחתונה בקטע אחד בלבד לניסיון כפי שיקבע ע"י מהנדס העיר. התוואי המוצע במלואו מופיע במסמכי התוכנית המתוקנת, מתוכו יבחר מהנדס העיר את קטע הניסיון. על פי המסקנות מקטע הניסיון תוכל הוועדה המקומית להחליט לגבי המשך ביצוע הטיילת התחתונה.

☒ **זכייני חברת אתרים**

החשש העיקרי: מפני ההמלצה להרוס מבנים ולבנותם מחדש והשלכותיה: הפסדים כספיים ופגיעה באיכות החיים ויכולת הבילוי בחוף במהלך בנייה במיוחד אם תתמשך. הזכיינים נענו כי לא תיעשה הריסת מבנים במהלך תקופת זיכיון וכי ההריסה והבנייה ייעשו בשלבים ולא בבת אחת בצורה שתפגע בחוף.

הוחלט כי עקב מערכת היחסים בין הזכיינים לחברת אתרים, שהינם עסקיים, יש להפריד בינם לבין הציבור בתהליך שיתוף הציבור. ואכן, תהליך השיתוף התנהל עם התושבים בלבד והזכיינים נפגשו בנפרד עם אנשי חברת אתרים.

*מתוך הדראפט שאושר בוועדה המקומית והמסמכים שהועלו לאתר

ב: צעדים בתהליך שיתוף הציבור

1: זיהוי הציבור לשיתוף.

A. עקרונות ושיטות פעולה:

תפיסת החוף והטיילת כשייכים לכלל הציבור התל אביבי ומעבר לכך (ולא רק לתושבים מקומיים); כמקום בעל ריבוי שימושים כולל בילוי מסוגים שונים וגם עבודה; וכמקום בילוי מועדף לצעירים הכתיבו את שיטות הפעולה לזיהוי ופניה לציבור לשיתוף:

1. פניה לגורמי עירייה בחוף ובטיילת - עובדי מח' החופים (מפקחים) והמצילים, להפנייה לקבוצות של מבקרים קבועים (רוחצים, ספורטאים, רוקדים, וסתם מבלים ונחים). הפניות אלו הובילו למספר קבוצות של מבקרים בחוף עימם נוצר קשר.
2. פניה ליחידות עירייה שנמצאות בקשר עם תושבים: בעיקר מנהלי רובע בני דן ורובע לב העיר, שסיפקו סיוע רב ובעיקר רשימות של פעילים תוך הדגשת המתגוררים בסביבת החוף ובעלי מעורבות גבוהה בנעשה בו. בנוסף, אגף הספורט שהפנה למשתתפים בקבוצות מחול וספורט עממי בחופים אלה.
3. מחב' אתרים – הפניה לזכיינים.
4. ביקורים בחוף ובטיילת במגוון ימים ושעות על פני השבוע והיממה (החל מ- 6 בבוקר ועד 12 בלילה).
5. פניה יזומה לגורמים הקשורים בנוער וצעירים: מנהלי בתי"ס באזור (עירוני ה, אוסישקין, א.ד. גורדון). כתוצאה מצעדים אלה נבנתה רשימה של אנשי קשר ושל תושבים ברחבי העיר, בעלי עניין בחוף ובטיילת. יש לציין כי בקרב גורמים הקשורים בנוער וצעירים לא היה עניין לקדם מעורבותם בתכנון החוף והטיילת.

B. הציבור לשיתוף:

1. מבקרים קבועים בחוף ובטיילת למטרות נפש, ספורט ובילוי בכלל, כולל קבוצות עניין ייחודיות כמו גולשי רוח ושחקני כדור קבועים בחופים
2. עובדים בחוף ובטיילת במסעדות, דוכנים וכן מצילים ואנשי פיקוח.
3. תושבים מהאזורים בקרבת החוף ובכלל, באזורי רובעי לב העיר ובני דן, ותושבי כלל העיר שמעוניינים בחוף ובמתרחש בו.
4. תושבים לא תל אביביים שפוקדים את החוף או מעוניינים בכלל במתרחש בו.
5. גורמי עירייה המעורבים בקידום תוכנית שפוף הטיילת והחוף, ממינהל ההנדסה, רבעים ושכונות, מחלקת החופים, חינוך וספורט. וכן חב' אתרים.
6. ארגונים סביבתיים וחברתיים המייצגים אינטרסים ציבוריים רלבנטיים: החברה להגנת הטבע בתל אביב יפו, הפורום הירוק לאיכות חיים בתל אביב, אדם טבע ודין, תל אביב בשביל אופניים, עמותת הנגישות.
7. נבחרו ציבור שעוסקים בנושאים סביבתיים ותכנוניים במועצת העיר.

2 : הצגת התוכנית המוצעת לציבור

א. **אופן הצגת התוכנית לציבור:** בשלב הראשון נערכו מפגשים מצומצמים עם קהלי יעד מוגדרים (פגישה עם ארגונים סביבתיים ופגישה עם זכייני חברת אתרים), אחר כך נערך המפגש הציבורי לכלל הציבור, ולבסוף הועלתה התוכנית לאינטרנט וניתנה אפשרות להגיב לה.

ב. שיטות פנייה והזמנת הציבור להצגת התוכנית:

אופן הפניה	הציבור אליו הופנתה הפנייה	פירוט נוסף
1. פגישות יזומות עם קבוצות מוגדרות	קבוצות המייצגות אינטרסים ציבוריים: ארגונים סביבתיים וחברתיים (פורום ירוק לאיכות חיים בתל אביב, החברה להגנת הטבע בתל אביב יפו והסביבה, תל אביב בשביל אופניים, אדם טבע ודין, עמותת הנגישות)	
2. פניות טלפוניות	- מבקרים בחוף	- מתוך רשימות שמיות שנבנו בביקורים בחוף
	- תושבים בתל אביב – פעילים ואחרים	- מתוך רשימות פעילים שהועברו ע"י מינהלות הרבעים, תושבים שפנו לצוות התכנון בבקשה להשתתף בתגובה למאמרים באינטרנט ולבלוגים שונים
	- בי"ס תיכון עירוני ה	- ידע כללי ואיתור האחראית על שכבה בוגרת.
3. מודעות ברחובות	- המבקרים בטיילת וכלל הציבור הנמצא בתל אביב יפו	- מודעות שנתלו בטיילת וברחובות ראשיים הקרובים אליה.
4. אינטרנט	כלל הציבור (מעבר לתושבי תל אביב יפו)	מאמר באתר העירייה, בלוגים ופורומי דיונים בנושאים קרובים כמו חופים וים, רחובות והתחדשות עירונית, תל אביב.

ג. המפגש הציבורי:

1. השתתפות

- i. 108 אנשים מהציבור בדיון מליאה; כ- 60 נשאו לדיונים קבוצתיים.
- ii. בעלי תפקידים בעיריית תל אביב יפו: סמנכ"ל העירייה לתפעול, רובי זלוף, ואדריכל העיר, יואב דוד; דניאלה רוב, מנהלת מינהלת רובע לב העיר.
- iii. חברי מועצת העיר: פאר ויסנר, רחל וולנר-גלעד.
- iv. צוות התכנון: אורלי אראל – ראש מחלקת מרכז במינהל ההנדסה; לריסה קופמן – אדריכלית במחלקת מרכז; אודי כסיף – מייזליץ-כסיף אדריכלים - אדריכל הפרויקט; אלון פישר – מנהל פרויקטים, חברת "אתרים", יואב ויינברג – אדריכל, היחידה לתכנון אסטרטגי, מינהל ההנדסה, שגם הנחה את המפגש הציבורי; וד"ר אהובה גורן-ווינדזור, פסיכולוגית ויועצת לשיתוף הציבור בתכנון.

2. מרכיבי המפגש הציבורי:

- מליאה ובה ניתן הסבר על תוכנית החופים (תוכנית מס' תא/3484) שאושרה בוועדה המקומית לתכנון ובנייה בשנת 2008, והוצגה הצעה לתוכנית עיצובית לטיילת ולחופים, לפתרון בעיות שזוהו על ידי העירייה והמתכננים. בשלב זה גם הועלו, ונענו, שאלות הבהרה מהקהל.
- דיונים קבוצתיים עם מנחים מקצועיים, בהם תועדו תגובות המשתתפים להצעה התכנונית ולנושאים שהועלו במליאה. ההפניה לקבוצות היתה אקראית.
- מענה לשאלות בכרטיסיות שחולקו למגיעים:
 - מהי הבעיה המרכזית שבה צריך לטפל בחוף הים ובטיילת?
 - מה הכי חשוב לך שיהיה בחוף הים ובטיילת?

3: הצגת התוכנית המתוקנת לציבור

- לאחר שהוכנה תוכנית מתוקנת נעשו הצעדים הבאים כדי להציגה לציבור:
- העלאת התוכנית המתוקנת לאתר העירייה, בליווי מסמכים רלבנטיים, ללינק "שיתוף הציבור" ולצד פרויקטים אחרים המוצגים שם והמתנהלים בשיתוף הציבור:
 - <http://www.tel-aviv.gov.il/Tolive/Infrastructures/Pages/Participation.aspx?tm=2&sm=24&side=540>
 - התוכנית עצמה לא נשלחה למשתתפים עקב כובדו של הקובץ.
 - משלוח מכתבים למשתתפי המפגש הציבורי, המפנים אל אתר העירייה. בנוסף להפנייה זו הוצע לתושבים המתקשים בהגעה לתוכנית ובהבנתה לפנות למינהלות רובע לב העיר ורובע בני דן שם יסייעו להם (פרטי מינהלות הרבעים נשלחו לנמענים).
 - נשלחו מכתבים באותו נוסח בדואר רגיל אל משתתפי המפגש הציבורי שלא השאירו כתובות אינטרנט.
- בתגובה למשלוח הפניות באינטרנט התקבלו תגובות בודדות מהמשתתפים. כולן הכילו דברי תודה, וחלק מהן – גם בקשות להבהרות הנוגעות לתוכנית. השאלות נענו, ובכך הסתיימה ההתכתבות.